

**सन २००७-०८ या आर्थिक वर्षापासून
वर्धा योजना बंद करण्याबाबत**

महाराष्ट्र शासन
नियोजन विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक: वर्धायो-२००६/प्र.क्र.९६/कार्यासन-१४५५
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२
दिनांक :- २५ जानेवारी, २००७.

पहा :-

- (१) शासन निर्णय, नियोजन विभाग क्र.वजियो-१०८६/मऊस//बैठक-४ सीआर-६६/अ/पीआरजी-१६, दि.६ नोव्हेंबर, १९८६,
- (२) शासन निर्णय, नियोजन विभाग क्र. वजियो-१०८८/एसएलसी-सीआर-३८/योजना-११, दि.८ ऑगस्ट, १९९१,
- (३) शासन निर्णय, नियोजन विभाग क्र. समिती-२४०५/प्र.क्र.४२/का.१४५५, दिनांक ८ ऑगस्ट, २००५,
- (४) शासन निर्णय,नियोजन विभाग क्र. वजियो -१००६/प्र.क्र. २७ /का.१४५५, दिनांक २७ मार्च, २००६,
- (५) शासन निर्णय,नियोजन विभाग क्र. इपीडी-१७०६/प्र.क्र.१२७/का.१४२१, दिनांक १२ एप्रिल, २००६,
- (६) शासन निर्णय,नियोजन विभाग क्र. वर्धायो-२००६/प्र.क्र.४९/का.१४५५, दिनांक २० जून, २००६,
- (७) शासन निर्णय,नियोजन विभाग क्र.वर्धायो-२००६/प्र.क्र.९६/का.१४५५, दिनांक २० नोव्हेंबर, २००६.

प्रस्तावना :-

सन १९८६-८७ पासून महात्मा गांधीच्या तत्वप्रणालीवर आधारित वर्धा योजनेची सुरुवात झालेली आहे. दारिद्र्य रेषेखालील कुटुंबियांना दारिद्र्य रेषेच्यावर आणणे, स्वावलंबन व जनतेचा सहभाग याद्वारे सर्वांना काम आणि सर्वांना आरोग्य सेवा प्राप्त करून देणे ही वर्धा योजनेची प्रमुख उद्दिष्टे आहेत.

वर्धा योजनेमध्ये (१) ओलितासाठी अल्प व अत्यल्प भूधारक शेतक-यांना ५०% अनुदानावर पी.व्ही.सी. पाईप पुरवठा करणे, (२) झींगाबीज संवर्धन, (३) कोल्हापूर पध्दतीचे बंधारे, (४) कुष्ठरोगमुक्त व्यक्तीचे पुनर्वसनाकरिता अर्थसहाय्य, (५) शासकीय ग्रंथालयांना थोर व्यक्तींचा चरित्र, विचार साहित्यावरील ग्रंथाचा/पुस्तकांचा पुरवठा, (६) प्राथमिक/ माध्यमिक शाळेतील विद्यार्थ्यांना पाठ्यपुस्तक पुरवठा करणे ही कामे घेण्यात येतात.त्याचप्रमाणे कृषि विकास, पशुसंवर्धन, फलोत्पादन, लघु उद्योग सेवा व्यवसाय व प्रायोगिक स्वरूपाच्या नवीन योजनांचा समावेश असलेल्या वर्धा योजनेच्या आराखड्यानुसार वर्धा योजनेचा कार्यक्रम राबविला जातो. परंतु राज्यात सर्व जिल्ह्यांत राबविण्यात येत असलेल्या नियमित योजनांचे कार्यक्रम महात्मा गांधीच्या तत्वप्रणालीशी सुसंगतच असल्याने एकाच जिल्ह्यात दोन समांतर योजना राबविण्याची आवश्यकता वाटत नसल्याने वर्धा योजना ही स्वतंत्र योजना सन २००६-०७ नंतर चालू ठेवणे आवश्यक नाही यावर सारासार विचार करून शासन खालील प्रमाणे निर्णय घेत आहे.

शासन निर्णय

महात्मा गांधीच्या तत्वप्रणालीवर आधारित वर्धा योजनेची सन १९८६-८७ पासून सुरुवात झालेली आहे. दारिद्र्य रेषेखालील कुटुंबियांना दारिद्र्य रेषेच्या वर आणणे, स्वावलंबन व जनतेचा सहभाग याद्वारे सर्वांना काम आणि सर्वांना आरोग्य सेवा प्राप्त करून देणे ही वर्धा योजनेची प्रमुख उद्दिष्टे आहेत. या योजनेच्या आराखड्यामध्ये कृषि विकास, पशुसंवर्धन, फलोत्पादन, लघु उद्योग सेवा व्यवसाय व प्रायोगिक स्वरूपाच्या नवीन योजनांचा समावेश असतो. परंतु राज्यात सर्व जिल्ह्यांत राबविण्यात येत असलेल्या नियमित योजनांचे कार्यक्रम महात्मा गांधीच्या तत्वप्रणालीशी सुसंगतच असल्याने एकाच जिल्ह्यात दोन समांतर योजना राबविण्याची आवश्यकता वाटत नसल्याने सन २००७-२००८ या वित्तीय वर्षापासून "वर्धा योजना" बंद करण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

२. वर्धा योजनेच्या अंमलबजावणीकरिता आणि राज्य शासनाला मार्गदर्शन करण्याकरिता स्थापन करण्यात आलेली मा.मंत्री (वित्त व नियोजन) यांच्या अध्यक्षतेखालील "राज्यस्तरीय समिती" या आदेशाव्दारे बरखास्त करण्यात येत आहे.

३. वर्धा योजनेच्या कार्यक्रमाला मंजुरी देण्यासाठी मा.पालकमंत्री, जि.वर्धा यांच्या अध्यक्षतेखालील स्थापन करण्यात आलेली "जिल्हास्तरीय समिती" सुध्दा या आदेशाव्दारे बरखास्त करण्यात येत आहे.

४. वर्धा योजनेच्या अंमलबजावणीसाठी मंत्रालयात निर्माण केलेली सहाय्यक आणि शिपाई ही दोन (२) अस्थायी पदे तसेच वर्धा येथील कार्यालयासाठी निर्माण केलेले संशोधन सहाय्यकाचे एक (१) अस्थायी पद अशी एकूण तीन (३) अस्थायी पदांची यापुढे आवश्यकता नाही किंवा सदरील पदे अतिरिक्तही नाहीत या धारणेच्या अधीन राहून पदे रद्द करण्यात येत आहेत.

५. हा शासन निर्णय वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र.सीआर ६३२/०६/व्यय-८, दिनांक ५ जानेवारी, २००७ अन्वये मिळालेल्या सहमतीस अनुसरून निर्गमित करण्यात येत आहे.

६. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक २००७०१२३१३३०५८००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(विजय कुमार अग्रवाल)
प्रधान सचिव

प्रति,

- १) राज्यपालांचे सचिव,
- २) मुख्यमंत्र्यांचे सचिव,
- ३) मंत्री, (वित्त व नियोजन) महाराष्ट्र राज्य यांचे खाजगी सचिव,
- ४) राज्यमंत्री (नियोजन) महाराष्ट्र राज्य यांचे खाजगी सचिव,
- ५) राज्यमंत्री (गृह) व अध्यक्ष, जिल्हा नियोजन समिती, वर्धा यांचे खाजगी सचिव,
- ६) सर्व मंत्री/ राज्यमंत्री यांचे स्वीय सहाय्यक,
- ७) शासनाचे मुख्य सचिव,
- ८) सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई,
- * ९) श्री. व्ही.पी. साठे, वॉर्ड क्र. ३, धंतोली, नागपूर.
- * १०) श्रीमती प्रभा आनंदराव राव, मु.पो.कोलापूर (राव), तहसील देवळी, जिल्हा वर्धा,
- * ११) श्री.प्रमोद भाऊराव शेंडे, लक्ष्मीनारायण, वॉर्ड नं.३२, स्नेहलनगर, वर्धा, जिल्हा वर्धा,
- * १२) प्रो. वसंतराव कार्लेकर, महादेवपुरा, महादेवाच्या मंदिराजवळ, वर्धा, जिल्हा वर्धा,
- १३) योजना आयोगाचे प्रतिनिधी, योजना भवन, संसद मार्ग, नवी दिल्ली- ११० ००१,
- १४) अध्यक्ष, खादी व ग्रामोद्योग मंडळ, मुंबई,
- १५) वर्धा जिल्ह्यातील सर्व आमदार (विधान सभा/ विधान परिषद सदस्य),
- १६) शासनाचे सर्व अपर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव / सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
- १७) विभागीय आयुक्त, नागपूर,
- १८) जिल्हाधिकारी तथा सदस्य सचिव, जिल्हा नियोजन व विकास समिती, वर्धा,
- १९) अप्पर जिल्हाधिकारी, जिल्हाधिकारी कार्यालय, वर्धा,
- २०) महालेखापाल १/२, (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र, मुंबई/ नागपूर,
- २१) महालेखापाल १/२, (लेखापरिक्षा), महाराष्ट्र, मुंबई/ नागपूर,
- २२) अधिदान व निवासी लेखा अधिकारी, मुंबई,
- २३) विशेष कार्य अधिकारी (नियोजन), विभागीय आयुक्त कार्यालय, नागपूर,
- २४) जिल्हा कोषागार अधिकारी, वर्धा,
- २५) जिल्हा नियोजन अधिकारी, जिल्हाधिकारी कार्यालय, वर्धा,
- २६) मंत्रालयातील सर्व विभाग,
- २७) नियोजन विभाग (का. १४२१/ १४२२/ १४२४) मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२,
- २८) निवड नस्ती, (का. १४५५).

* पत्राद्वारे.